

ORAZ WYDAWNICTWA: **DZIEŃ BYDGOSKI - DZIEŃ GRUDZIĄDZKI - GAZETA GDAŃSKA - GAZETA MORSKA**  
**DZIEŃ TCZEWSKI - DZIEŃ KUJAWSKI - GAZETA MOGILEŃSKA** : - : - : - : - : -Redakcja i Administracja: Toruń, ul. Bydgostia 56. - Telefony redakcyjne: 10-91 ogólny (czynny w dzień i w nocy), 10-92 sekretarz redakcji, 10-93 redaktor naczelny. Telefony administracyjne: 10-94 biuro administracji, 10-95 kierownik administracji, 17-48 filja miejska administracji.  
Filja Administracji: Królowej Jadwigi nr. 12/14, wejście od ul. Małe Garbary nr. 2. - Konto czekowe P. K. O. 160-315.**Rząd i społeczeństwo  
w nowym Sejmie**

Minęły już czasy legendarnych królów, którzy w chłopskich sukmanach przebiegali swój kraj, aby zapoznać się z życiem i nastrojami poddanych. Ale i teraz się zdarza, że ministrowie wyjeżdżają „w teren” i tam stykają się z miejscowym społeczeństwem.

Takie bezpośrednie zetknięcia i rozmowy mają niewątpliwie bardzo poważne znaczenie, daleko nieraz większe od referatów biurowych, opartych na statystykach instytucji badawczych. Zwycięstwo bezpośredni kontakt rządzących ze społeczeństwem wysuwa niezbędne korektywy w podejmowanych planach rządu i sprzyja uwzględnieniu w pracach realizacyjnych koniecznego czynnika życiowości.

W nowoczesnym państwie zasadniczą platformą, na której odbywa się porozumienie rządu ze społeczeństwem przy wzajemnej wymianie poglądów, nasuwających korektywy w rządzeniu — jest Sejm.

Można przypuszczać, że Sejm, który wybrany zostanie w dniu 8 września, będzie mógł — mimo zmniejszenia jego liczebności — stanowić szerszą i lepszą płaszczyznę kontaktu społeczeństwa z rządem. Po raz pierwszy może uda się w Polsce powołać do Sejmu ludzi, którzy rzeczywiście odzwierciedlać będą potrzeby społeczeństwa. Bo nie są właściwym odtworzeniem sytuacji społeczeństwa i jego potrzeb poglądy, przepuszczone przez pryzmat partyjnych programów i aspiracji.

Uchodzi za rzecz pewną, że po zakończeniu okresu wyborczego rząd i nowy Sejm będą musiały zwrócić swą zasadniczą uwagę na zagadnienia gospodarcze. Przetarta już gdzieś droga poprawy gospodarczej wymaga dalszego wkładu pracy dla ostatecznego ułożenia trwałej nawierzchni, po której gładziej mogłoby potoczyć się nadwątlone przez kryzys życie ekonomiczne kraju. Postępujące powoli od dwóch lat procesy wzrostu produkcji, zatrudnienia i obrotów wymagają dla ich przyspieszenia dalszych zdecydowanych poczynań. Czekają nas nowe poważne zadania realizacyjne, które wykonane być muszą w sposób życiowy i zapewniający maximum skuteczności.

I właśnie od składu nowego Sejmu, jako tej płaszczyzny porozumiewania się rządu ze społeczeństwem i wzajemnej wymiany zdań na metody i środki oddziaływania gospodarczego, nasuwającej korektywy w rządzeniu państwem — zależeć będzie bardzo dużo.

Kandydaci, wysunięci na postów przez okręgowe zgromadzenia wyborcze, stanowią naogół element dla tych prac pożądany, rekrutują się bowiem z pośród działaczy społecznych i gospodarczych, naogół orjentujących się w sytuacji swego terenu i ceniących rzetelną pracę, a nie błyskotliwy, demagogiczny frazes. Chodzi teraz o to, aby z pośród tych kandydatów znaleźli się w Sejmie najlepsi, reprezentujący możliwie najwzrostomniej potrzeby kraju i jego poszczególne warstwy społecznych.

Nieobecni nie mają głosu! Chodzi więc o to, aby w dzisiejszych warunkach wyborczych, przez akt głosowania

**J. E. Ks. Biskup Chełmiński i Morski  
dr. Stanisław Okoniewski  
o obowiązku wyborczym obywateli**

Od J. E. Ks. Biskupa Chełmińskiego i Morskiego, dr. Stanisława Okoniewskiego otrzymaliśmy do opublikowania pismo odrębne następującej treści:

W ostatniej jeszcze chwili podnoszę głos, by diecezjanom swoim przypomnieć obowiązek uczestniczenia w wyborach. Usuwanie się od nich nie tylko pozbawia wpływu na kształtowanie się losów Ojczyzny, ale wytwarza nadto niebezpieczny precedens na przyszłość. Skoro część społeczeństwa odzwyczai się teraz od oddania głosu wyborczego, trudno będzie zachęcić ją i spowodować do głosowania w przyszłości. W pracy nad rozwojem potęgi mocarstwowej narodu nie należy — tak samo jak nad udoskonaleniem własnym — nigdy rąk opuszczać, chociaż nie osiąga się zrazu celu zamierzonego. Chęć przerywania życia politycznego mści się tak, jak się mści chęć przerywania życia indywidualnego. Dlatego bierzmy wszyscy udział w wyborach!

Pelplin, dnia 4 września 1935.

*J. Stanisław W. Okoniewski*

Biskup Chełmiński

**Przeciw niedopuszczalnej agitacji wyborczej**

Oświadczenie p. premiera Sławka

Warszawa, 5. 9. (PAT) Prasa warszawska przynosi następujący list p. pułk. Walerego Sławka do Związku Stowarzyszeń przyjaciół wielkiej Warszawy: „WPADŁA MI W RECE ULOTKA AGITACYJNA, PODPISANA PRZEZ ZWIĄZ. STOW. PRZYJACIÓŁ WIELKIEJ WARSZAWY, ZALECAJĄCA WYBORCOM PIĄTEGO OKRĘGU GŁOSOWAĆ NA PPULK. KAMIŃSKIEGO I NA MNIE. STWIERDZAM, ŻE PANOWIE WYDALI TĘ ULOTKĘ BEZ PYTANIA MNIE O ZGODĘ. ZGODY SWOJEJ DAĆ BYM NIE MÓGL, ALBOWIEM UWAŻAŁBYM ZA NIEPRZYWOITE I NIEDOPUSZCZALNE DLA SIEBIE DAWAĆ ZGODĘ, A TEM SAMEM WSPÓLDZIAŁANIE W CHWALENIU SIEBIE DLA UZYSKANIA WIĘKSZYCH SZANS W PRZECIWWSTAWIENIU DO INNYCH KANDYDATÓW. POWIEDZIAŁEM PUBLICZNIE, ŻE AGITACJĘ PRZEDWYBORCZĄ UWAŻAM ZA ZŁĄ I ZDANIA SWOJEGO NIE ZMIENIŁEM. WARSZAWA, DNIA 5 WRZEŚNIA 1935 R. (—) W. SŁAWEK”.

**Kongres Fidac'u uchwalił współpracować  
z kombatantami b. państw centralnych  
W przyszłym roku kongres odbędzie się w Warszawie**

Bruksela 5. 9. (PAT) 16 kongres międzysojuszniczej federacji byłych kombatantów FIDAC. zakończył dziś swoje 4-dniowe obrady. Reprezentowane były związki 11 państw. W skład delegacji polskiej wchodził generał Roman Górecki, major Ludyga-Laskowski, major Teslar, porucznik Rudawski, red Smogorzewski, rtm. Rzecki. Polską organizację FIDAC żeńskiego reprezentowała pani Jadwiga Bartel de Weydenthal.

Kongres odrzucił 10 głosami przeciw 1 wniosek zmierzający do przekształcenia federacji międzysojuszniczej w międzynarodową, a zatem umożliwiającą przyjęcie do organizacji związków niemieckich, austriackich, węgierskich i bułgarskich. Pragnąc jednak podkreślić, że przywiązuje się dużą wagę do regularnych stosunków z kombatantami byłych mocarstw centralnych, kongres uchwalił jednomyślnie rezolucję, powołującą do życia specjalną stałą komisję, której polecił przygotowywanie i organizowanie przynajmniej raz do roku międzynarodowych konferencji z udziałem byłych kombatantów obu grup państw, które prowadziły ze sobą wojnę.

Na wniosek generała Góreckiego zebrani uchwaliłi wśród entuzjastycznych oklasków że następny kongres FIDAC, odbędzie się we wrześniu 1936 roku w Warszawie.

w dniu 8 września, wyłonić taki Sejm, w którym istotnie będą reprezentowane wszystkie potrzeby i dążenia kraju. Urzeczywistnienie tego postulatu jest rzeczą wyborcy. Od stopnia, w jakim zechce on wykorzystać przysługujące mu uprawnienia, zależeć będzie, czy sejmowa płaszczyzna porozumiewania się społeczeństwa z rządem będzie lepsza czy gorsza, zdolna czy też niezdolna wytworzyć niezbędną energię twórczą dla

realizacji zadań społeczno-gospodarczych.

Przewidujemy, że wybory w dniu 8 września rozwiążą to zagadnienie w sposób właściwy i że członkowie rządu Rzeczypospolitej nie będą potrzebowali wzorem legendarnych królów przebiegać kraj w ludowych siermięgach, gdyż skład Sejmu dostatecznie pozwoli im na zapoznanie się z życiem i potrzebami obywateli.

**Niemcy chcą regulować należność  
za tranzyt pociągów towarami**

(o) Warszawa, 5. 9. (Tel. wł.) W Warszawie bawił ostatnio przewodniczący delegacji polskiej do rokowań handlowych z Niemcami, dyr. dep. Sokolowski.

Tematem rokowań w Berlinie są m. in. należności polskie za tranzytowy przejazd pociągów niemieckich przez terytorium polskie, które wynoszą kilkadziesiąt milionów złotych. Strona niemiecka zaproponowała uiszczenie tych należności w towarach.

**Wykaz szkół których ukończenie  
uprawnia do skróconej służby  
wojskowej**

(o) Warszawa, 5. 9. (Tel. wł.) Ministerstwo Spraw Wojskowych ogłosiło wykaz szkół średnich, których ukończenie daje prawo do skróconej służby wojskowej. Wykaz obejmuje 614 szkół państwowych i prywatnych. Prawo do skróconej służby wojskowej daje również ukończenie gimnazjum polskiego w Gdańsku oraz miejscowej polskiej szkoły handlowej.

**Za agitację przeciwko wyborom  
— do Berez Kartuskiej**

(o) Warszawa, 5. 9. (Tel. wł.) Za agitację przeciwko wyborom wysłano do Berez Kartuskiej z województwa białostockiego 22 osoby. Ze Lwowa do Berez za podobną akcją — 2 osoby.

**Kara za obrazę Narodu Polskiego**

(o) Poznań, 5. 9. (Tel. wł.) Sąd Apelacyjny zatwierdził wyrok pierwszej instancji na właściciela młynów w Jarocinie Szczepkiego, który dopuścił się obrazy Narodu Polskiego. W pierwszej instancji Szczepski został skazany na 3 miesiące więzienia.

# Wczorajsze posiedzenie Rady Ligi Narodów

## W czasie mowy pełnomocnika Abisynji delegat włoski opuścił salę obrad

Genewa, 5. 9. (PAT.) Rada Ligi Narodów zebrała się dziś o godz. 19 i wysłuchała obszernej mowy pełnomocnika Abisynji prof. Jose, który dużą część swojego przemówienia poświęcił polemice z wczorajszą deklaracją delegata włoskiego barona Aloisiego. W czasie przemówienia prof. Josego, delegat włoski minister Rocco opuścił posiedzenie Rady.

Ze strony włoskiej wyjaśniają, że mo-

wa prof. Jose była obraźliwa i tem należało tłumaczyć opuszczenie sali obrad przez min. Rocco. Po przemówieniu prof. Jose przemawiał delegat ZSRR, Litwinow, poczem przewodniczący oznajmił, że na następnym posiedzeniu przedstawi Radzie włoski w sprawie procedury, jaka będzie stosowana dla załatwienia zatargu włosko - abisyńskiego.

nazawsze skończyć z mieszanym paktem Kelloga do zatargu włosko - abisyńskiego. Nie ma bowiem po temu najmniejszej podstawy prawnej. Anglja, podpisując pakt Kelloga, zastrzegła sobie wyraźnie prawo niestosowania go na pewnych obszarach świata. Rząd włoski, podpisując pakt Kelloga, poczynił te same zastrzeżenia, co rząd angielski i miał wówczas na myśli te właśnie obszary, które są dziś przedmiotem sporu.

Baron Aloisi podkreślił w końcu, że zatarg z Abisynją nie jest w pojęciu Włoch zatargiem między Włochami a Wielką Brytanią i nie może się w taki zatarg w winy Włoch przerodzić. Włochy uważają, że znajdując się w obliczu strasznego niebezpieczeństwa i muszą sobie wobec tego zastrzec zupełną swobodę działania. Ewentualne propozycje Rady Ligi — mówił baron Aloisi — będziemy jeszcze badali i odpowiemy na nie wyraźnym „tak” lub „nie”. Ale z przedstawicielem Abisynji w Radzie Ligi nie będziemy dyskutowali i nie damy żadnej odpowiedzi na jego wywody. Moja deklaracja zawiera wszystko, co mieliśmy do powiedzenia.

## Nieprzejednane stanowisko Włoch Aloisi mówi: „Chcemy od Abisynji wszystkiego”

Genewa, 5. 9. (PAT.) Po zakończeniu posiedzenia Rady Ligi delegat włoski baron Aloisi przyjął przedstawicieli prasy międzynarodowej, którym udzielił odpowiedzi na liczne pytania. Zapytany, czy uważa omówione przez ministra Edena propozycje za podstawę do dalszych rokowań, baron Aloisi oświadczył, że propozycje brytyjskie nie mogą stanowić podstawy nawet do rozpoczęcia jakichkolwiek rokowań, nie pokrywałyby one bowiem nawet tych ofiar i wydatków, które Włochy poniosły w ostatnich miesiącach dla przygotowania obrony — interesów w Afryce wschodniej. Wiem — powiedział Aloisi — że ministrowi Edenowi propozycje brytyjskie wydają się nader wspaniałe, ale w naszym pojęciu równają się one zeru.

Na pytanie, czego chciałyby Włochy od Abisynji, baron Aloisi odpowiedział: wszystkiego.

Zapytany dalej, czy nie zamierza roko-

wać wprost z przedstawicielem Abisynji, baron Aloisi odpowiedział, że rokowania Włoch z przedstawicielem takiego państwa, jak Abisynja, nie mogą wchodzić w rachubę. Włochy obecne są w Genewie tylko po to, aby rokować z Radą Ligi Narodów.

Na pytanie, jak rząd włoski może pogodzić swoje postępowanie wobec Abisynji ze zobowiązaniami, jakie zaciągnął, podpisując pakt Kelloga o nieuciekaniu się do wojny, jako środka polityki międzynarodowej, baron Aloisi odparł z ożywieniem: trzeba raz

## Aresztowanie czterech wysokich urzędników w Berlinie

### w związku z katastrofą przy ul. Hermana Goeringa

Berlin, 5. 9. (PAT.) Śledztwo urzędowe w sprawie katastrofy i zawalenia się tunelu kolejki podziemnej, budowanej przy ulicy Hermana Goeringa w Berlinie doprowadziło do aresztowania w dniu dzisiejszym czterech osób. Aresztowani zostali dyrektor berlińskiego towarzystwa budowlanego Hugo Hofman, inż. Józef Karol Rath, kierownik budowy inż. dipl. Fritz Noth i radca kolei Rzeszy Wilhelm Weycher.

Wszyscy czterej oskarżeni zostaną o lekkomyślne spowodowanie śmierci 18 ofiar, dokonane przez zaniedbanie podstawowych reguł, jakich przestrzegać należy przy budowie tuneli podziemnych. Śledztwo prowadzone było przez naczelnego prokuratora dr. Reintera przy pomocy gremjum rzeczoznawców technicznych i kryminalnych z profesorem politechniki berlińskiej Hertwigiem na czele.

## „Piłsudski” przybył do Malagi

### Uczestnicy inauguracyjnej podróży nowego statku zwiedziła kilka miast hiszpańskich

Malaga, 5. 9. (PAT.) Do tutejszego portu zawinął statek „Piłsudski”, witanym na molo przez posła R. P. przy rządzie hiszpańskim p. Szumlakowskiego, władze lokalne i tłumy publiczności. Po zwiedzeniu Seville, Grenady i Cordoby przez uczestników inauguracyjnej podróży, „Piłsudski” odplynął w dalszą drogę, żegnany równie serdecznie.

GASNĄCEMU ŚWIATU.

## Honor partji czy honor Polski?

„Coś się psuje w państwie duńskim” — można powiedzieć, śledząc „robotę” wyborczą stronnictw opozycyjnych i czytając prasę partyjną.

Wielkie zainteresowanie, jakie społeczeństwo okazuje dla wyborów, sprawia opozycję w złość i wściekłość. Widząc, że jej hasła bojkotowe nie odnoszą spodziewanego skutku, chwytają się ona najwstrętniejszych środków, by już dziś ludność źle usposobić do wyniku wyborów.

W prasie partyjnej wypisuje się koszałki — opałki na temat jakichś „psich figli” kandydatów poselskich, omissza się poważne zebrania przedwyborcze, rzuca się kłamstwa i kalumnie na ludzi zasłużonych i zasłużonych, słowem, atakuje się na wszystkich i wszystko, co nie chce iść na pasku partyjnym.

W jednym z pism opozycyjnych czytamy, że nawet tegoroczne dożynki mają charakter zamaskowanych wieców przedwyborczych! Biedni żniwiarze i biedne żniwarki! Zamiast cieszyć się i bawić, każą wam głosiwać!

Władze państwowe i policyjne z podziwu godnym pobłażaniem przyglądają się całej „robotce” bojkotowej opozycji! Wkraczają tylko tam, gdzie zachodzi konieczność! Ale prasa partyjna z każdej rowizji i z każdego przytrzymania agitatora bojkotowego, za wyraźne przekroczenie obowiązków praw, robi kwestję stanu! Najmniejsze zajęcie, które jej nie jest na rękę, rozpala do czerwoności, usiłując wywołać wrażenie, jakoby w Polsce działał się jakiś nadużycia i bezprawia!

Hula sobie prasa opozycyjna po swojemu, wykorzystując fakt, że władze administracyjne nie udzielają się do żadnych środków represyjnych, ażeby nikt nie mógł powiedzieć, iż kępą się swobodę w okresie wyborczym.

Niektóre pisma partyjne posuwają się nawet do wygłaszania proroków, że „do urn będą dosypywane głosy”.

„Trzeba będzie — pisze „Robotnik” — „ocudami zasłonić fakt, że liczba głosujących do sejmu tak, jak było przy wyborach do wojewódzkich kolegiów senackich, będzie kompromitująca mała”.

A „Zielony Sztafandar” radzi, „ażeby chłopki stanęły w odległości stu metrów od lokalu wyborczego i liczyły, ilu wyborców poszło oddać swe głosy — potem można porównać z tem, co ogłosi komisja wyborcza, by się przekonać, czy „dosypano głosów i ile”.

Takie oto bzdury wypisuje prasa opozycyjna! Takie podłe podejrzanie rzuca się już na komisje wyborcze!

Co z tego wynika? Wynika stąd, że opozycja przestała już wierzyć w pomyślność swojej akcji bojkotowej, a przewidując swą sromotną klęskę, pomawia urzędowe komisje wyborcze już zgóry o oszustwo, by w ten sposób wyjść z całej tej sprawy „honorowo”!

Mało to opozycję obchodzi, że w tym niesłychanym zarzucie tkwi podryw a nie zaufania do władz wywołanych do czuwania nad całością wyborów.

Postępuje ona w myśl powiedzonka: „rzuć błotem na przeciwnika, bo coś zawsze doń się przylepi!”

Ze tym sposobem wyrządza się krzywdę Polsce, tem opozycjoniści wcale się nie przejmują! Byleby „honor partji!” został uratowany!

Wyborcy! W dniu 8 września dajcie należyty odpowiedź tym, którzy honor partji stawiają wyżej niż honor Polski! Noel.

## Minister Kościalkowski honorowym obywatelem Białegostoku

### W uroczystości wzięł udział p. Wojewoda Pomorski Kirtiklis

Białystok, 5. 9. (PAT.) W dniu 4 bm. przybył do Białegostoku p. minister Marjan Zyndram - Kościalkowski, który w towarzystwie wiceministra Skarbu Koca, wicemin. Korsaka, wojewodów: pomorskiego Kirtiklisa i białostockiego gen. Pasiawskiego, dyr. departamentu Michałowskiego, naczelników Suchenek-Suchockiego i Myślińskiego wzięł udział w uroczystym przekazaniu miastu bulwarów, stworzonych z jego inicjatywy i nazwanych jego imieniem. Na bulwarach zgromadziły się organizacje b. wojskowych, P. W., harcerstwa ze sztafardami, młodzież szkolna i tłumy publiczności. Przybywającego p. ministra powitał prezydent miasta, który wygłosił dłuższe przemówienie. Następnie w otoczeniu towarzyszących osób p. minister przeszedł wśród szpalerów licznie zebranej publiczności, która wznosiła na jego cześć entuzjastyczne okrzyki.

W dalszym ciągu swego pobytu w Białymstoku p. minister wzięł udział w uroczystym zebraniu w sali rady miejskiej, na którym prezydent miasta wręczył p. ministrowi dyplom honorowego obywatela miasta Białegostoku. Następnie burmistrzowie miast i wójci gmin z pow. białostockiego w liczbie 23 wręczyli p. ministrowi dyplomy obywatela honorowego tych miast i gmin, nadane mu w uznaniu zasług położonych dla ludności na stanowisku wojewody białostockiego. Wieczorem p. minister wzięł udział w walcu, wydanym na jego cześć przez miasto.

## Redaktor naczelny naszego pisma na audjencji u J. E. Ks. Biskupa Chełmińskiego

J. E. Ks. Biskup Chełmiński i Morski, dr. Stanisław Okuniewski, przyjął w środę, 4 b. m., w pałacu biskupim w Pelplinie na specjalnej audjencji redaktora naczelnego naszego pisma, p. Henryka Tetzlaffa.

## Fabryki łódzkie oferują Włochom kocy

(o) Łódź, 5. 9. (Tel. wł.) Kilka fabryk łódzkich złożyło ofertę na dostawę 50 tysięcy koców dla armji włoskiej w Afryce. Cena koców ma wynosić 15 zł za sztukę.

## Tysiąc ofiar huraganu na Florydzie

### Dramatyczne chwile statku „Dixie”

Miami, 5. 9. (PAT.) Liczba ofiar huraganu na Florydzie dosięgnęła prawdopodobnie tysiąca osób.

Waszyngton, 5. 9. (PAT.) Z Miami (Floryda) donoszą, że w ciągu nocy przerwano ratowanie pasażerów i załogi statku „Dixie”. Dotychczas wywieziono 110 pasażerów i 54 marynarzy. Kapitan donosi, że parowiec zwołna pogrążyć się, ale sytuacja nie jest jeszcze groźna.

Samolot, obserwujący akcję ratunkową donosi przez radio, że zrana uwolniono przeladunek rozbitków na 4 okręty ratownicze, jednak z powodu wzburzonego morza akcja jest utrudniona.

## Troje ludzi zabitych przez piorun

Amsterdam, 5. 9. (PAT.) Podczas krótkotrwałej, lecz gwałtownej burzy, piorun uderzył wczoraj w pobliżu wioski Meden w południowej Holandji w drewnianą szopę, w której 8 robotników szukało schronienia przed ulewą. Trzech robotników zostało przez piorun zabitych na miejscu, zaś pozostali odnieśli ciężkie poparzenia.

## Polsko-szwedzko-niemiecki turniej szachowy w Sopotach

W sopockim domu kuracyjnym rozpoczęła się dnia 7 bm. turniej szachowy, w którym wezmą udział szachiści polscy, szwedzcy i niemieccy. Turniej potrwa do dnia 14 bm. Ze strony szwedzkiej weźmie udział w turnieju Stahelberg, Stolz, Danielson i Larson, ze strony polskiej — dr. Tartakower, Frydmann, Najdorf i Makarczyk, ze strony Niemiec — Ahues, Bogoljubow, Carls i Richter.

# W walce o nowy ustrój Państwa

## Starosta Krajowy i Prezes Akcji Katolickiej na Pomorzu, p. Wincenty Łącki, o wyborach

Przedstawiciel naszego pisma zwrócił się do p. Starosty Krajowego, Wincentego Łąckiego, który jest zarazem prezesem Akcji Katolickiej na Pomorzu, z prośbą o wypowiedzenie swojej opinii na temat przebudowy naszego ustroju państwowego. P. starosta Łącki udzielił nam uprzejmie następujących uwag:

— Wyjątkowe znaczenie Pomorza dla całości struktury gospodarczej i politycznej naszego Państwa polega na tem, że zapewnia ono **jedyny, swobodny i nieskrępowany dostęp Polski do morza** i że samo jest dużym warsztatem gospodarczym. Społeczeństwo zaś tak eksponowanego regionu — rzecz jasna — winno szczególnie pozytywnie ustosunkować się do dokonanych naszych przemian ustrojowych, mających zapewnić swobodny rozwój naszego życia zbiorowego.

Społeczeństwo pomorskie, które niejednokrotnie dało dowody swej dojrzałości politycznej, jasno zdaje sobie sprawę, że państwo nasze, położone między sąsiadującymi państwami o wytworzonej silnej władzy państwowej, musi mieć **zwarte formy ustrojowe, zapewniające ciągłość i siłę władzy.**

Najważniejszym zadaniem w obecnych warunkach jest sprawa wprowadzenia w życie nowej Konstytucji i ordynacji wyborczej i oparcie na nich nowej praktyki i obyczajów naszego życia polityczno - państwowego. W zbliżających się wyborach do Sejmu, który sprawuje ważne funkcje ustawodawcze i kontrolę nad działalnością Rządu, **społeczeństwo winno wziąć czynny udział, okazując tem samem pełne zainteresowanie dla zadań i obowiązków, jakie spoczywają względem Państwa na każdym obywatelu, świadomym nie tylko swych praw, lecz i obowiązków.**

W trosce o wybór jednostek wartościowych do pracy w ciałach reprezentacji narodowej, ustala nowy system wyborczy **współdziałal przy wyborze kandydatów do Sejmu czynnika samorządu terytorjalnego, gospodarczego i zawodowego.** Zmiana ta w systemie parlamentarnym w kierunku uwzględnienia czy w jego składzie, czy w sposobie powoływania czynnika samorządu terytorjalnego, a tembardziej zawodowego, przyczyni się w znacznej mierze do uzdrowienia naszych ciał prawodawczych i zbliżenia ich do społeczeństwa.

Wyborcy pomorscy, kierując się nakazem wypróbowanego obowiązku obywatelskiego i karności społecznej, wezmą niewątpliwie żywy udział w akcie wyborczym w dniu 8 września br.

Sejm i Senat, wybrany przez cały naród, będą zdolne przy współpracy z Rządem przełamać panujący kryzys gospodarczy i podnieść wszystkie siły wytwórcze kraju.

— Jak winni ustosunkować się wyborcy na Pomorzu do obecnych wyborów do ciał ustawodawczych wobec hasła bojkotowych opozycji? — zapytał jeszcze nasz współpracownik.

— Dobro Państwa wymaga, aby parlament, na jakiegokolwiek oparty on jest zasadzie, mógł być Państwu użyteczny. Parlament spełni tem więcej swe zadanie, im bardziej możliwie wszystkie elementy społeczne wezmą w nim swój udział. Im większe będzie miał parlament oparcie o społeczeństwo, tem więcej poważany będzie w kraju i zagranicą. Zasadą, że nieobecni zawsze tracą, powinna wyborcom pomorskim, pragnącym

„Z pośród kandydatów człowiek porządny i skromny nie będzie siebie chwalił a innych oczerniał. Taki zaś, co będzie to robić, na pewno najmniej na zaufanie zasługuje. Do pracy w Sejmie trzeba ludzi sumiennych i sprawiedliwych, a nie takich, co siebie chwala i o mandat sami zabiegają” — (wyciąg z wywiadu z premierem Stawkiem).

**mocnej i silnej państwowości, przypomnieć, że w wyborach w dniu 8 września br. nikogo nie może zabraknąć przy urnie wyborczej i że w głosowaniu powinni brać udział wszyscy uprawnieni do głosowania. Pamiętajmy, że przez bojkot wyborów pokazujemy zagranicy naszą słabość i rozdarcie.**

Nawet gdyby się miało pewne zastrzeżenia co do szczegółów naszego prawa wyborczego, to należy je uważać za próbę w poszukiwaniu nowych form reprezentacji społeczeństwa. **Z tem prawem wyborczym, uchwalonem przez nasze ciało ustawodawcze liczyć się trzeba i**

należy oczekiwać dobrych skutków i wyników dla naszego życia państwowego.

To też winniśmy obecnie całym wysiłkiem przyczynić się do tego, aby dzieło budowy gmachu naszej państwowości doprowadzić do końca.

Jestem przekonany, że wyborca pomorski, traktujący przejawy i kierunki społeczno - polityczne z właściwym umiarem i obiektywizmem, ważąc dobre i złe strony, da przy nadchodzących wyborach dowód, iż przestrzegać będzie jak dotychczas zasady:

**„DOBRO PAŃSTWA — NACZELNEM PRAWEM!”**

## Rolnictwo a wybory

### Nasz wywiad z prezesem Pomorskiej Izby Rolniczej, p. Janem Donimirskim

Współpracownik naszego pisma zwrócił się do p. Jana Donimirskiego, prezesa Pomorskiej Izby Rolniczej, z prośbą o udzielenie wywiadu na temat zbliżających się wyborów.

— Jaka jest opinia Pana Prezesa, co do nadchodzących wyborów i zadań przyszłego Sejmu?

— Stożące przed nami wybory —

brzmiała uprzejma odpowiedź — oceniam, jako ostatnie ogniwo wielkiego dzieła przebudowy ustroju naszego Państwa, **dokonanego ręką zmarłego Wodza.** W kolejnym biegu, po uchwaleniu przez Sejm i Senat projektu nowej Konstytucji oraz ordynacji wyborczych, przed poszczególnym obywatelem Rzeczypospolitej staje w tej chwili prawo

i obowiązek spełnienia swej funkcji wobec Państwa.

Jestem przekonany, że do głębi patriotyczne społeczeństwo pomorskie, które w twardej szkole narodowej okresu zaborczego dało niejednokrotnie wyraz wysokiemu poczuciu obywatelskiemu, **oceni właściwie doniosłość czynu, jakim jest akt wyborczy.**

Dzięki nowym przepisom Konstytucji i ordynacji wyborczej, Sejm niezawodnie pozbawiony zostanie jałowych i szkodliwych nieraz polemik politycznych, które wyczerpywały nieproduktywnie energię ludzką. Posłowie zatem, których wysłać mamy do nowego Sejmu, winni być doborani na miarę produktywności umysłu i sumiennosci pracy, by w ramach uprawnień Sejmu zapewnić Państwu zdrowe podstawy moralne i materialne, zgodne z prawem ludzkim i Boskiem.

Dużo jest słuszności w domniemaniu, które się słyszy, że Sejm będzie miał **charakter gospodarczy.** Wynika to chociażby z samego faktu, że trudności gospodarcze dominują w życiu jednostki, w bycie samorządu i Państwa. Struktura gospodarcza naszego kraju wysuwa na pierwszy plan problem rolnictwa, ludności ilościowo najliczniejszej i obok bezrobotnego — najciężej dzisiaj materialnie upośledzonej przez depresję i dysproporcję cen. Prosty więc stąd wniosek, żeby rolnik nie tylko pasywnie stwierdzał swą dolę, lecz czynnie współpracował nad zwalczaniem piętrzących się trudności. Posel-rolnik stanie w obliczu koniecznego, wielkiego wysiłku, by znaleźć sposoby wyjścia z katastrofalnego położenia tej najliczniejszej warstwy społecznej w kraju, w szarmonizowaniu z resztą życia gospodarczego i z zasadniczymi założeniami Państwa.

## Odezwa

### Polskiego Związku Zachodniego

RODACY!

Za kilka dni staniemy do wyborów do Sejmu.

W tej tak ważnej chwili Okręg Pomorski Polskiego Związku Zachodniego uważa za swój obowiązek zwrócić się do wszystkich swoich członków i wszystkich Polaków, ażeby przez gremjalny udział w wyborach stwierdzili, że dobro Rzeczypospolitej jest dla nas najwyższem i najdroższem prawem.

**TU NA POMORZU, NA WYSUNIĘTYM POSTERUNKU, NA NASZEJ DRODZE WIODĄCEJ W ŚWIAT SZEROKI, DAJMY SOLIDARNIE WYRAZ NASZEGO CZYNNEGO I OBYWATELSKIEGO USTOSUNKOWANIA SIĘ DO ZAGADNIEN PAŃSTWOWYCH.**

**W DNIA 8 WRZEŚNIA WSZYSCY DO URNY WYBORCZEJ!**

**OKRĘG POMORSKI**

**POLSKIEGO ZWIĄZKU ZACHODNIEGO.**

## Znaczenie wyborów dla Państwa

### Opinia Prezesa Okręgu Pomorskiego LMK. p. Rudolfa Radlowskiego

Na prośbę naszego współpracownika Prezes Okręgu Pomorskiego Ligi Morskiej i Kolonjalnej, p. Rudolf Radlowski, udzielił łaskawie swej opinii na temat zbliżających się wyborów.

— Wybory do ciał ustawodawczych w ujęciu przez nową ordynację wyborczą są najlepszym problemem poczucia obywatelskiego i egzaminem dojrzałości obywatelskiej, ilość zaś oddanych głosów sprawdzieniem aktywnej woli w pracy

dla Państwa i zainteresowania zagadnieniami o doniosłości powszechnej. Kto nie głosuje, wystawia sobie najgorsze świadectwo w dziedzinie uspołecznienia i upaństwowienia.

Pomorze, które stanowi rdzeń naszej gospodarki narodowej — winno wykazać w obliczu urn wyborczych najwyższy stopień poczucia obywatelskiego — dokumentując tem żywy udział w pracy nad wewnętrzną konsolidacją Państwa.

## Zjednoczenie Zawodowe Polskie do ludu pracującego miast i wsi

Największa w Zachodniej Polsce centrala zawodowa Zjednoczenie Zawodowe Polskie — wydało odezwę wyborczą, w której czytamy:

Żyjemy na przełomie dziejów. W sierpniu 1914 r. rozpoczął się okres wielkich, może największych w dziejach ludzkości wydarzeń oraz przeobrażeń i trwa po dzień dzisiejszy. I trwać będzie tak długo, aż z chaosu, w którym cały świat pogrążony, wyłonią się nowe formy życia zbiorowego, nowe formy gospodarki narodowej i współpracy międzynarodowej.

Świat jest ciężko chory, a tej chorobie na imię: kryzys ustroju gospodarczego - społecznego. Zwyrodniał ustrój liberalno - kapitalistyczny nie umie i na pewno nie zdoła usunąć klęsk, trapią-

cych dziś ludzkość i bezrobocia, nędzy i głodu. W okresie nadmiaru wszelkich dóbr setki milionów ludzi cierpią skrajny niedostatek a miliony poprostu mrują z głodu. A równocześnie niszczy się olbrzymie ilości różnych dóbr użytkowych!

Sama reforma ustroju politycznego państwa napewno nie uzdrowi stosunków gospodarczych - społecznych. Równoległe z nią musi iść przebudowa ustroju gospodarczego - społecznego. Tego pragniemy chyba wszyscy, my, ludzie pracy. Lecz jak osiągnąć ten upragniony cel: lepszy ustrój gospodarczy - społeczny oparty na podstawie sprawiedliwości społecznej?

W naszych warunkach rewolucja społeczna byłaby zgubą Polski, doprowadzi-

łaby do utraty tak ciężko, wywalczonej niepodległości — a więc byłaby zbrodnią i samobójstwem. To rozumiejąc, olbrzymia większość społeczeństwa nie chce nawet słyszeć o rewolucji. Zresztą — każda próba wywołania odmetu zostałaby stłumiona w zarodku.

Niektórzy głoszą hasło: „Przetrawić!” Rzesze pracujące stosowały się do tego hasła tyle lat — i co uzyskały? Tyle tylko, że przestano się na nie oglądać i z nleml liczyć. Jak długo jeszcze mamy czekać na przepowiadany „przewrót”? Kto go dokona? Gdzie są ci mocarze? Dlatego tylko, że tego chcą zawiadzeni w swych nadziejach i obrażeni na rząd politycy — mamy trwać w bierności i pozwolić, by dokonywujące się przeobra-

(Ciąg dalszy na str. 4)









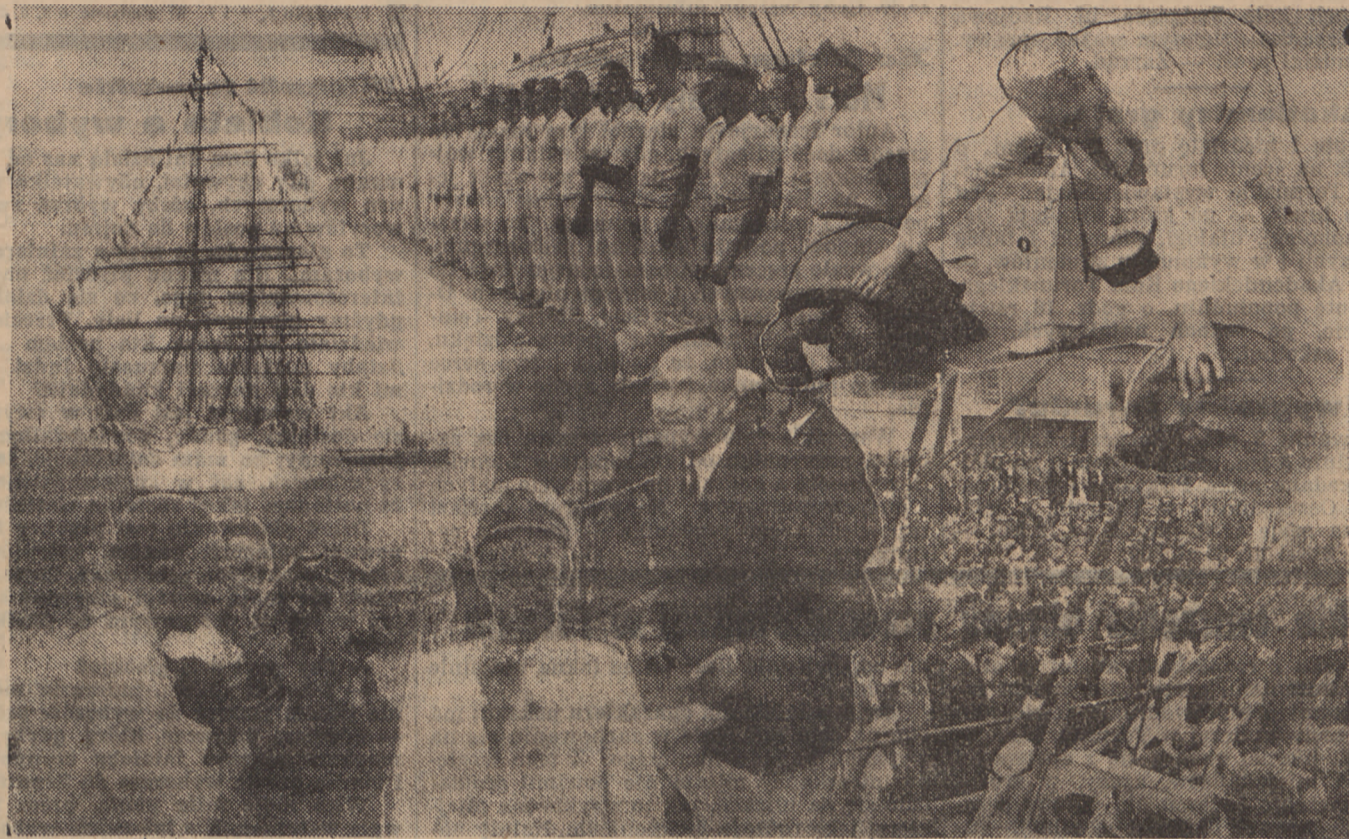




Powrót „Daru Pomorza“

Po całorocznej bohaterkiej podróży... „Daru Pomorza“ do swego rodzinnego portu.

W górnym rzędzie: Statek szkolny „Dar Pomorza“ w chwili wejścia do portu.



ga (wypel), oznaczająca swą 39-metrową długością, iż statek przemierzył wszystkie oceany świata...

Na pokładzie „Daru Pomorza“ znalazły się również dwa olbrzymie zółwie...

U dołu: Matka staruszką wita syna, przynosząc mu pęk kwiatów w nagrodę za dzielność.

Wydawnictwo nasze, pragnąc jak najdokładniej informować społeczeństwo o przebiegu tej imponującej podróży...

Oprowadzania te cieszyły się dużym zainteresowaniem całej Polski...

Autor sam znakomitym będąc marynarzem, informował nas prosto i bezpośrednio o doli i niedoli załogi...

Wiadomości te przagnęliśmy jeszcze uzupełnić po powrocie „Daru Pomorza“...

„Jeżeli mnie i całej obsadzie statku przypadło w udziale przeprowadzić poraż pierwszy banderę polską...”

Nowe

— Złote gody. Małżonkowie Janostwo Manikowscy w Wielkim Komórsku pod Nowem obchodzili w sobotę 24 ub. m. złote gody...

dzielnym marynarzom, to nie jest to nasza zasługa.

Cała zasługa spada na społeczeństwo Pomorza, które zakupiło w r. 1929 naszą piękną fregatę...

burzeniach atmosferycznych, nakoniec ma-my chłodzić.

A przecież dawni żeglarze, w podróżach dalekich musieli spożywać suchary solone, albo suszone mięso...

Jeżeli żaglowce współczesne otoczone są jeszcze urokiem i nimbem romantyczności, to jest to w znacznym stopniu echem historii...

Wszędzie, na całym świecie czuliśmy, że Rząd Rzeczypospolitej opiekuje się nami troskliwie...

Żaglowiec dzisiejszy nie jest statkiem 17, 18 albo początku 19 wieku. Wtedy wiedza nie dawała w ręce żeglarzy tak doskonałych jak dziś środków dla uniknięcia huraganów...

Dzisiaj posiadamy doskonałe mapy nie mał wszystkie wód, są na statku wspa-niałe przyrządy, ułatwiające określenie po-zycji statku...

rawel i Kliprów, których kapitanowie w-bierali się częstokroć w nieznane morskie przestworza...

Dzisiejszy statek, nawet żaglowiec u-da-jąc się w zamierzoną podróż, może obliczyć czas trwania żeglugi i choć zdarza się, że kalkulacja zawodzi...

Tyle powiedział nam, w swej niezwyklej skromności kapitan Konstanty Maciejewicz pod którego dowództwem, polski statek szkolny okrążył glob ziemski...

Siatkówkarze „Gryfu“ u rodaków w Niemczech

Z inicjatywy Konsulatu Polskiego w Kwidzynie i dzięki pomocy finansowej Wój-wódzkiego i Miejskiego Komitetu W. F. i P. W. w Toruniu w dniach 24 i 25 sierpnia...

Przyjęcie drużyny było nadzwyczaj ser-dęczone i gościnne za co w wielkiej mierze należy się podziękowanie pp. hr. Donimir-skim, pp. Osińskim, p. Nowaczykowi...

Potworna zbrodnia w Królówleśie pod Tczewem

Z polecenia prokuratora został wczoraj aresztowany wybitny działacz Stronnictwa Narodowego w pow. tczewskim Maksym Kamiński...

umyslowo dziewczyny, niejakiej Klementy-ny Grochockiej, zajętej w gospodarstwie Kamińskiego w charakterze sługi...

Wojna wśród pszczół na lednej z pasiek na Kaszubach

Osobliwy najezd pszczół na pasiekę p. Kozzałki in Karczewku na Kaszubach zd-a-rył się ostatnio, wywołując swego rodzaju sensację...

O rozmiarach walki najwymowniej świad-czy fakt, że pod jednym z uli była warstwa 10 cm. grubości utworzona przez martwe pszczoły.

Kto wygrał?

Trzeci dzień ciągnięcia Po-zyczki Inwestycyjnej

Table with 2 columns: ZŁ 1000 nr. serji 70 nr. obligacji 7, 413-7 and ZŁ 500 nr. serji 737 nr. obligacji 18, 448-18. Lists numbers and winning amounts.

SILVA RERUM

zebrał i zestawiał Bolesław Busiakiewicz KALENDARZYK HISTORYCZNY. Co się kiedy i gdzie wydarzyło?

6 września. I.

- 1580 Stefan Batory zdobywał twierdzę Moskiewską - Wielkie Łuki. 1704 Król szwedzki Karol XII zajmuje Lwów. 1729 Urodził się w Dessau filozof Mojżesz Mendelssohn. 1831 Zginął śmiercią bohaterką na szan-cach Woli generał Józef Sowiński...

II.

Aleksandra Fredry mądra... porada:

Należałoby opodatkować gadalność i brać od słowa mądrego - grosz, od głupie-go - dukata. Zebrałyby się (w ten sposób) - miljardy...





